

Det talade ordet gäller!

Inledning av Eva Eriksson, förbundsordförande

SPF Seniorernas jubileumsföreläsning 1 september 2019

Kära vänner! Jag vill hälsa er varmt välkomna till SPF Seniorernas jubileumsföreläsning. Ett speciellt välkomnande vill jag rikta till våra tidigare förbundsordförande Barbro Westerholm, Karl Erik Olsson och Christina Rogestam, till våra vänner i PRO och SKPF Pensionärerna och till alla som är medlemmar och verksamma i SPF Seniorerna, samt till våra paneldeltagare Bengt Westerberg, Wanja Lundby Wedin och Ingmar Skoog.

1939! Ett årtal inskrivet i historieböckerna och i vårt medvetande som det året då andra världskriget bröt ut. Igår var det på dagen 80 år sedan Tyskland gick över gränsen in i Polen och imorgon är det 80 år sedan Storbritannien och Frankrike kom med sina krigsförklaringar. Och just i denna dramatiska tid träffades en grupp herrar i Göteborg för att den 5 september bilda föreningen Sveriges Folkpensionärers Riksförbund.

Arbetet med att skriva stadgar och resa runt bland olika lokala pensionärsföreningar för att få dem att ansluta sig till det nya riksförbundet hade pågått hela sommaren. Trots att de mörka molnen hade samlats sig över Europa så behövdes det en nationell organisation för folkpensionärer – så ingen ville skjuta upp det konstituerande mötet.

Den 1 maj, samma år, hade några av våra grundare lyckats få en pratstund med dåvarande statsminister Per Albin Hansson inför att han skulle gå i socialdemokraternas första maj-tåg i Göteborg. De överlämnade en skrivelse som argumenterade för att Sverige stod i tacksamhetsskuld till de gamla. De avslutade sin skrivelse med orden: "För närvarande lever vi folkpensionärer, under ett för ett fritt och demokratiskt land, ovärdiga förhållanden, ofta i verklig nöd".

Kampen för att alla äldre skulle kunna ha möjlighet att gå i pension när de fyllde 67 år hade vuxit under hela det moderna Sveriges framväxt i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. Över hela landet hade det bildats lokala pensionärsföreningar men ännu hade inget sammanhållande riksförbund bildats i landet.

Sverige hade redan 1913 beslutat införa folkpension, men redan innan införandet hade förslaget fått mycket kritik för att den bara gav lite stöd åt de som bodde på landsbygden och nästan inget alls till arbetarklassen i storstäderna som hade högre levnadsomkostnader. Och ersättningen förblev i stort sett oförändrad från införandet fram till slutet av 30-talet. Dessutom hade Riksdagen kopplat ihop pensionen med den svenska fattigvården. De som fick för lite i pension kunde ansöka om fattigvårdsbidrag, vilket väckte stor bitterhet bland landets pensionärer.

Trots att det var uppenbart för regeringen och riksdagen att pensionerna inte räckte till så handlade den politiska diskussionen på 30-talet om huruvida statsfinanserna kunde klara en

ökning av folkpensionen. Systemet var statsfinansiellt stabilt men inte alls finansiellt stabilt för pensionärerna. När andra världskriget sedan bröt ut avbröts diskussionerna helt och pengarna satsades istället på Sveriges krigsberedskap. Under kriget genomfördes regeringen och riksdagen några riktade satsningar mot pensionärerna, efter att Sveriges Folkpensionärers riksförbund varit med och skapat opinion i pensionsfrågan. Det så kallade dyrtidstillägget infördes för att hjälpa det mest utsatta pensionärerna.

Vid bildandet 1939 skrev interimsstyrelsen för Sveriges Folkpensionärers Riksförbunds att förbundets huvuduppgift var att påverka lagstiftningen för höjda folkpensioner och att trygga invaliditets- och ålderdomsförsörjningen. Förutom den för låga folkpensionen krävde det nybildade förbundet också att de gamlas sociala livsvillkor skulle förbättras. Kampviljan bland våra grundare var hög och agitationen tydlig.

På fredag har det gått 80 år sedan vi startade här i Göteborg. Vi är numera Sveriges äldsta verksamma seniororganisation och en av Sveriges största ideella föreningar. Vårt anseende bland beslutsfattare och myndigheter är högt och vår trovärdighet som opinionsbildare är stor. Från att ha varit en liten skara när vi bildades är vi nu en stor, landsomfattande organisation. Jag tror att vi har blivit det våra grundare ville. En stark och kunnig påverkare av samhällsdebatten.

Ändå kan jag inte låta bli att reflektera över att de frågor som de brottas med är nästan de samma som vi arbetar med idag. Vi har fortfarande en stor grupp som inte klarar sig på sin pension, och de levnadsvillkor vi erbjuder Sveriges seniorer är fortfarande inte bra för alla.

Det är nu kanske lätt att tro att vi inte har gjort skillnad under de år vi har varit verksamma. Men det har blivit bättre för landets seniorer! SPF Seniorerna har varit med och gjort skillnad! Vi har idag inga pensionärer som får bidrag från fattigvården, och förra seklets undantag är endast ett sorgligt minne. Men kampen fortsätter och är inte över förrän alla Sveriges seniorer har ett värdigt liv.

Samhället har utvecklats i rasande fart och Sverige är ett av världens bästa länder att leva i. Ändå finns det stora orättvisor kvar att arbeta med.

Som på 30-talet så får inte alla pensionärer idag ta del av vårt lands välstånd. Vi kan inte acceptera att det fortfarande finns så låga pensioner som man inte kan leva på dem, utan enbart överleva. Efter ett långt liv måste det finnas en slant över varje månad som kan ge vardagen lite guldkant.

Det måste byggas fler tillgängliga bostäder för seniorer för att få igång flyttkedjorna och förhindra att hemmet blir ett fängelse. Att bo kvar ska vara en rättighet och flytta en möjlighet.

Under de senaste 80 åren har Sverige blivit ett av världens ledande länder inom forskning och innovation. Ändå har utvecklingen inte kommit längre än att vi fortsätter att

diskriminerar människor på grund av ålder. Det är inget orimligt krav att vi vill bli bedömda utifrån våra enskilda behov och förmågor.

Alla åldersgränser som begränsar äldre rätt till god och lika vård, omsorg och läkemedel måste bort. Vi äldre har samma rättigheter som yngre medborgare till ett tryggt och bra liv. Och väljer jag att arbeta kvar ska jag bli behandlad som alla andra arbetstagare, även jag som är senior.

Jag har genom livet varit med och fattat en lång rad med beslut som har påverkat mig, mitt liv och min familj. Som senior vill jag fortsätta att ha rätten att fatta beslut i frågor som rör mitt eget liv. Rätten till valfrihet inom sjuk- och hälsovården och omsorgen ska vara en rättighet i alla kommuner och regioner. Annars kommer jag inte att kunna välja bort det som inte fungerar för mig.

Den digitala klyftan i Sverige ökar med en befolkning som lever allt längre. Vi ska fortsätta att vara världsledande inom teknisk utveckling – men det betyder inte att vi får glömma bort de som inte kan, vill eller har råd att följa med. Ett samhälle byggt för alla åldrar ser till att det alltid finns alternativ och möjlighet att fortsätta leva ett fullvärdigt liv. Oavsett om det handlar om att behålla kontakterna eller få information från myndigheter.

Vi har på många sätt ett bra samhälle idag men så länge inte alla Sveriges seniorer har ett bra liv har vi inom SPF Seniorerna en viktig roll att spela i framtiden.

Jag vill också ta upp SPF Seniorernas betydelse som mötesplats för människor. Varje år genomför SPF Seniorerna tiotusentals möten för våra medlemmar. Jag tror det är många fler än 100 000 aktiviteter. Men det är så många och så varierande att det inte går att räkna alla enskilda möten och helt överskåda vår verksamhet.

Jag är övertygad om att våra grundare inte kunde förutspå vilken viktig och central plats SPF Seniorerna skulle få bland svenska seniorer. Varje dag, hela året runt, pågår minst en aktivitet i någon av våra 800 föreningar. Det kan vara ett månadsmöte med kaffe och musik, det kan vara en bridgeträff, några som går på speed-dating eller en grupp som möts och pratar minnen. Oavsett vad som är skälet och motivationen till att de träffas så är ändå det viktigaste att de möts.

I ett samhälle där ensamhet är en folksjukdom behövs vi alla organisationer som hjälper till att skapa mötesplatser. SPF Seniorerna har tiotusentals frivillig som ger av sin tid och energi för att bryta ensamhet och utanförskap i Sverige. Inte bara för våra egna medlemmar utan för alla ensamma seniorer, för alla de nyanlända som kommer till vårt land, för de som mår psykiskt dåligt, för alla anhöriga som i ensamhet vårdar sina älskade och för de ungdomar som verkligen behöver stödet från en äldre generation. Vi berör inte bara våra medlemmar utan många långt utanför vår organisation.

SPF Seniorerna grundades av en liten grupp män och under 80 år vuxit till en stor, vacker och fantastisk organisation med hundratusentals medlemmar. Trots vår skillnad i storlek och

antal så är grunden till vår existens den samma. Vi är alla individer som valt att engagera oss för att vi vill göra skillnad i samhället.

När vi bildades 1939 behövdes verkligen Sveriges Folkpensionärers Riksförbund och idag, 80 år senare, är behovet av SPF Seniorerna lika stort. Vi är Sveriges äldsta pensionärsförening och, i mitt tyckte, Sveriges främsta.

Jag kan inte nog tacka alla våra hängivna medlemmar för de insatser som gjorts genom åren. Tillsammans har vi skapat Sveriges mest engagerande seniororganisation.